

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ÇOCUKLAR İÇİN NUTUK

ZEYREK YAYINCILIK

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ÇOCUKLAR İÇİN

NUTUK

ZEYREK YAYINCILIK

Mustafa Kemal ATATÜRK

Çocuklar İçin
NUTUK

Çocuklar İçin Nutuk

Mustafa Kemal Atatürk

Hazırlayan: Deniz KUŞÇA

Genel Yayın Yönetmeni: Aynur UZUNOĞLU

Sayfa Düzeni: Rahşan TUNCER

Kapak Tasarımı: Toplumsal Yayınları

2. Baskı - 2021, İstanbul

Yayınevi Sertifika No: 41980

ISBN: 978-625-7062-53-4

Baskı - Cilt:

Neva Basın Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.

Adres: Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51
34295 Küçükçekmece / İstanbul

Telefon: (0212) 803 39 23

E-Posta: info@nevabasim.com

Sertifika No: 36390

Toplumsal Yayınları

Toplumsal Yay. Araş. Bil. Rek. ve Tic. Ltd. Şti.

Yeşilce Mah. Dalgıç Sk. No: 1 Kat: 1

Kağıthane / İSTANBUL

© 2019, Bu kitabın tüm yayın hakları Toplumsal Yayınları'na aittir.

© Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

www.toplumsal.com.tr

0212 294 00 74

Mustafa Kemal ATATÜRK

Çocuklar İçin
NUTUK

İçindekiler

• Samsun'a Çıktığım Gün Genel Durum ve Genel Görünüş Şöyleydi	9
• Milli Kuruluşların Siyasi Amaç ve Hedefleri	11
• Ordumuzun Durumu	12
• Genel Duruma Dar Bir Çerçveden Bakış	12
• Düşünülen Kurtuluş Yolları	13
• Benim Kararım	14
• Ya İstiklal Ya Ölüm	15
• Ulusal Bir Sır	16
• Ulusal Örgütler Kurulması ve Ulusun Uyarılması	16
• Amasya Genelgesi	17
• Sivas Kongresi Hazırlıkları	18
• Erzurum'a Doğru	19
• Ulusal Amaç Yolunda Ortaya Atılmak Kararı	20
• Erzurum Kongresi Hazırlıkları	21
• Erzurum Kongresi	21
• Karakol Cemiyeti	23
• Erzurum Kongresinin Bildirisi ve Kararları	23
• Sivas Kongresi Hazırlıkları	24
• Erzurum'dan Ayrılma Gereği	25

• Sivas Yolunda	25
• Sivas Kongresi Açılıyor	26
• Sivas Kongresinde Üzerinde Durduğumuz İşler.	27
• Amasya Görüşmeleri	29
• Ankara'ya Doğru	30
• Wilson İlkeleri	31
• Misak-ı Milli Hazırlanıyor (Ulusal Ant)	32
• Misak-ı Milli (Milli Ant).....	33
• Türk Milletinin En Belirgin İstek ve İnancı “Kurtuluş”	35
• İstanbul'un İşgali	35
• Türkiye Büyük Millet Meclisi Toplanıyor	39
• Hükümetin Kurulması	41
• Ulusal Egemenlik Temeline Dayanan Halk Hükümeti Cumhuriyet.....	41
• Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başkanlığa Beni Seçti	43
• Bakanlar Kurulu’nun Oluşturulması	43
• İç Ayaklanmalar	44
• Savaş Cephelerinin Durumu	45
• İzmir Yunan Cephesi.....	45
• Güney Fransız Cephesi	46
• Doğu Cephesi.....	46

• İlk Anayasamız	48
• Birinci İnönü Zaferi	50
• Delegates Yoldayken Başlayan Yunan Saldırısı	50
• İkinci İnönü Zaferi.....	50
• Sakarya Meydan Savaşı	51
• Ordunun Başına Geçmemi İsteyenler	53
• Başkomutanlığı Kabul Ettim	53
• Hattı Müdafaa Yoktur, Sathı Müdafaa Vardır.....	54
• Büyük Millet Meclisi'nce Bana "Mareşal" Rütbesinin ve "Gazi" Unvanının Verilmesi.....	55
• Ankara Antlaşması	55
• 26 Ağustos 1922 Taarruz Emri.....	58
• Başkomutan Savaşı	59
• Ordularımız İzmir Rıhtımında İlk Verdiğim Hedefe, Akdeniz'e Ulaştılar	60
• Padişahlığın Kaldırılması	61
• Vahdettin Bir İngiliz Harp Gemisiyle İstanbul'u Terk Ediyor	63
• Abdülmecit Efendi'nin Büyük Millet Meclisi'nce Halife Seçilmesi	63
• Lozan Barış Konferansı Süreci	64
• Lozan Barış Konferansı Görüşmelerine Ara Verildi.	64
• Lozan Barış Antlaşması.....	66

- Yeni Türk Devletinin Başkenti Ankara..... 66
- Cumhuriyetin Kurulacağını Kimlere, Nerede
Söyledim67
- Cumhuriyet'in İlanı 68
- Türkiye Cumhuriyeti Başkanlığına, Türkiye Büyük
Millet Meclisi Oy birliğiyle Beni Seçti 69
- Halifeliğin Kaldırılması 70
- Türk Gençliğine Bıraktığımız Kutsal Armağan ... 70
- Ey Türk Gençliği! 71

SAMSUN'A ÇIKTIĞIM GÜN GENEL DURUM ve GENEL GÖRÜNÜŞ ŞÖYLEYDİ

Samsun'a 19 Mayıs 1919 tarihinde çıktım. Genel durum ve genel görünüş şöyleydi:

Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu topluluk, Birinci Dünya Savaşı'nda yenilmişti. Osmanlı ordusu her tarafa yıpratılmıştı. Koşulları ağır bir ateşkes antlaşması imzalatılmıştı. Büyük savaşın uzun yılları boyunca millet, yorgun ve yoksul bir durumdaydı.

Milleti ve ülkeyi Birinci Dünya Savaşı'na sürükleyenler, kendi yaşamlarının kaygısına düşerek, ülkeden kaçmışlardı. Padişah ve Halife olan Vahdettin, tek başına devleti koruyabileceği umudu ile önlemler araştırıyordu.

Damat Ferit Paşa'nın başkanlığındaki hükûmet, güçsüz düşmüştü. Yalnızca padişahın isteklerine uymuş, onunla birlikte kendilerini koruyabilmek için her şeye boyun eğmiş durumdalar.

Ordunun elinden silahları ve cephanesi alınmış ve alınmaya devam etmekteydi.

İtilaf Devletleri, ateşkes antlaşması kurallarına uymayı gerekli görmüyorlardı. Birer uydurma nedenle, İtilaf donanmaları ve askerleri İstanbul'a gelmişlerdi. Adana ili Fransızlar; Urfa, Maraş, Antep İngilizlerce işgal edilmişti.

Antalya ile Konya'da İtalyan birlikleri, Merzifon'la Samsun'da İngiliz askerleri bulunuyordu. Her yanda yabancı devletlerin subay ve görevlileri ve özel adamları çalışmaktaydı. Daha sonra, 15 Mayıs 1919'da İtilaf Devletleri'nin uygun bulmasıyla Yunan ordusu İzmir'e çıkarılmıştı.

Bundan başka, yurdun dört bir köşesinde Hristiyan azınlıklar, gizli ve açık, özel istek ve amaçlarının elde edilmesine, devletin bir an önce çökmesine çaba harcıyorlardı.

TÜRK MİLLETİNİN YURDUNU SAVUNMA KARARI ve DÜŞÜNÜLEN KURTULUŞ YOLLARI

Durumun korkunçluğu ve ağırlığı karşısında, her yerde, her bölgede birtakım kişilerce kurtuluş yolları düşünülmeye başlanmıştı. Bu düşünceyle girilen çalışmalar, birtakım örgütleri oluşturdu.

Örneğin: Edirne ve çevresinde Trakya-Paşaeli adlı bir dernek vardı. Doğuda, Erzurum'da ve Elâzığ'da, genel merkezi İstanbul'da olmak üzere Doğu İlleri Ulusal Hakları Savunma Derneği kurulmuştu. Trabzon'da Hakları Koruma adlı bir dernek bulunduğu gibi İstanbul'da da Trabzon ve Çevresini Bağımsızlaştırma

Derneği vardı. Bu dernek merkezinin gönderdiği delegeler, Of ilçesi ve yakın çevresinde şubeler açmışlardı.

Yunanlıların İzmir'e gireceğinin açık belirtilerini Mayıs'ın on üçünden beri gören, İzmir'de birtakım genç yurtseverler, ayın 14'ünü 15'ine bağlayan gece, bu acıklı durumu aralarında görüşmüşlerdi. Durumun bir oldubittiye geldiğine şüphe yoktu. Bu girişin, katma (ilhak) ile sonuçlanmasını önlemek düşüncesinde birleşmişler ve Reddi İlhak (Katmayı önleme) ilkesini ortaya atmışlardır. Bu ilkenin yayılması için aynı gece İzmir'de Yahudi Maşatlığı'na toplanabilen halkça bir gösteri toplantısı (miting) yapılmışsa da ertesi gün sabahleyin Yunan askerlerinin rıhtımda görülmesiyle bu toplantıdan umulduğu ölçüde sonuç alınamamıştır.

MİLLİ KURULUŞLARIN SİYASİ AMAÇ ve HEDEFLERİ

Kurulmaya başlayan bu örgütlerden başka, ülke içinde daha birtakım girişimler ve kuruluşlar da ortaya çıkmıştı. Özellikle Diyarbakır, Bitlis, Elâzığ illerinde, İstanbul'dan yönetilen Kürt Teali Cemiyeti (Kürt Yükselme Derneği) vardı. Bu derneğin amacı, yabancı devletlerin koruyuculuğu altında, bir Kürt hükûmeti kurmaktı.

Konya ve çevresinde İstanbul'dan yönetilen Teâlî-i İslâm Cemiyeti (İslam Yükselme Derneği) kurulmasına çalışılıyordu. Ülkenin hemen her yanında İtilaf ve Hürriyet, Sulh ve Selamet Cemiyetleri (Uzlaştırma ve Özgürlük, Barış ve Esenlik Dernekleri) de vardı.

ORDUMUZUN DURUMU

Genel durumu ortaya koyabilmek için ordu birliklerinin nerelerde ve ne durumda olduklarını açıklamak isterim. Anadolu'da, başlıca iki ordu müfettişliği kurulmuştu. Ateşkes anlaşması yapılır yapılmaz birliklerin savaşçı erleri terhis edilmişti. Silah ve cephanesi elinden alınmıştı. Bu birlikler, savaş gücünden yoksun birtakım kadrolar durumuna getirilmişti.

GENEL DURUMA DAR BİR ÇERÇEVEDEN BAKIŞ

Bu açıklamadan sonra genel durumu, daha dar bir çerçeve içine alarak, çabucak ve kolayca, hep birlikte gözden geçirelim:

Düşman devletler Osmanlı Devleti'ne ve ülkesine maddi ve manevi bakımdan saldırmışlar; devleti yok etmeye ve paylaşmaya karar vermişler. Padişah ve Halife olan kişi, hayat ve rahatını kurtarabilecek çareden başka bir şey düşünmüyor. Hükûmeti de aynı durumda. Farkında olmadığı halde başsız kalmış olan ulus, karanlık ve belirsizlik içinde, olup bitecekleri günü bekliyor.

Felaketin korkunçluğunu ve ağırlığını anlamaya başlayanlar, bulundukları çevreye ve anlayabildikleri etkilere göre kurtuluş çaresi saydıkları yollara başvuruyorlardı. Ordu, adı var, kendi yok bir durumdaydı. Komutanlar ve efendiler, genel savaşın bunca sıkıntı ve güçlükleriyle yorgun, yurdun parçalanmakta olduğunu görmekle yürekleri kan ağlıyordu. Gözleri önünde

derinleşen karanlık felaket uçurumunun kıyısında, çıkar yol, kurtuluş yolu aramaktaydılar.

DÜŞÜNÜLEN KURTULUŞ YOLLARI

Şimdi size bir soru sorayım: Bu durum ve koşullar karşısında kurtuluş için, nasıl bir karar düşünülebilirdi?

Açıkladığım bilgilere ve gözlem sonuçlarına göre üç türlü karar ortaya atılmıştı:

Birincisi, İngiltere'nin koruyuculuğunu (İngiltere'nin himayesini) istemek,

İkincisi, Amerika'nın güdümünü (mandasını) istemek.

Bu iki türlü karara varmış olanlar, Osmanlı Devleti'nin bir bütün olarak kalmasını düşünenlerdir.

Osmanlı ülkesinin çeşitli devletler arasında paylaşılmasından ise, bu ülkeyi bütün olarak bir devletin koruyuculuğu altında bulundurmaya yeğleyenlerdir.

Üçüncü karar, bölgesel kurtuluş yollarına yönelikti.

Örneğin: Bazı bölgeler, kendilerinin Osmanlı Devleti'nden koparılacağı görüşüne karşı ondan ayrılmamak yollarına başvuruyorlardı.

Bazı bölgeler de Osmanlı Devleti'nin ortadan kaldırılacağına Osmanlı ülkelerinin paylaşılacağına oldubitti gözüyle bakarak kendi başlarını kurtarmaya çalışıyorlardı.

Bu üç türlü kararın gerekçesi, yapmış olduğum açıklamalar arasında vardır.

BENİM KARARIM

Ben bu kararların hiçbirini yerinde bulmadım. Çünkü bu kararların dayandığı bütün kanıtlar ve mantıklar çürüktü, temelsizdi. Gerçekte, içinde bulunduğumuz o günlerde, Osmanlı Devleti'nin temelleri çökmüş, ömrü tükenmişti.

Osmanlı ülkeleri bütün bütüne parçalanmıştı. Ortada bir avuç Türk'ün barındığı bir ata yurdu kalmıştı. Son sorun, bunun da paylaşılmasını sağlamak için uğraşılmaktan başka bir şey değildi. Osmanlı Devleti,

onun bağımsızlığı, padişah, halife, hükûmet, bunların hepsi anlamını yitirmiş birtakım anlamsız sözlerdi.

Neyin ve kimin dokunulmazlığı için kimden ve ne gibi yardım istemek düşünülüyordu? Öyleyse sağlam ve gerçek karar ne olabilirdi?

Efendiler, bu durum karşısında bir tek karar vardı. **O da milletin egemenliğine dayanan, tam bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak.**

İşte, daha İstanbul'dan çıkmadan önce düşündüğümüz ve Samsun'da Anadolu topraklarına ayak basar basmaz uygulamaya başladığımız karar, bu karar olmuştur.

YA İSTİKLAL YA ÖLÜM

Bu kararın dayandığı en sağlam düşünce ve mantık şu idi:

Temel ilke, Türk ulusunun onurlu ve şerefli bir ulus olarak yaşamasıdır. Bu, ancak tam bağımsız olmakla sağlanabilir. Ne kadar zengin ve mutluluk verici olursa olsun, bağımsızlıktan yoksun bir ulus, uygar insanlık karşısında uşak durumunda kalmaktan öteye gidemez.

Yabancı bir devletin koruyuculuğunu ve kollayıcılığını istemek insanlık niteliklerinden yoksunluğu, güçsüzlüğü ve beceriksizliği açığa vurmaktan başka bir şey değildir. Gerçekten bu aşağılık duruma düşmemiş olanların, isteyerek başlarına yabancı bir efendi getirmeleri hiç düşünülemez.

Oysa Türkün onuru, kendine güveni ve yetenekleri çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir ulus, tutsak yaşamaktansa yok olsun, daha iyidir.

Öyleyse ya bağımsızlık ya ölüm!..

ULUSAL BİR SIR

Bu son sözlerimi özetlemek gerekirse diye bilirim ki; Ben, ulusun vicdanında ve geleceğinde anladığım büyük gelişme yeteneğini, bir ulusal sır gibi vicdanımda taşıyarak yavaş yavaş bütün toplumumuza uygulamak zorundaydım.

ULUSAL ÖRGÜTLER KURULMASI VE ULUSUN UYARILMASI

Samsun'da bir hafta kadar ve 25 Mayıs'tan 12 Haziran'a kadar da Havza'da kaldıktan sonra Amasya'ya gittim. Bu süre içinde bütün yurttaki ulusal örgütler kurulması gerektiğini bir genelge ile bütün komutanlara ve sivil örgütlerin en üst yöneticilerine bildirdim. İzmir, Manisa ve Aydın'ın düşman işgaline uğradığından, buralarda yapılan zulümden ulusun haberi yoktu. Bu nedenle de ulus, sessiz ve durgundu. O nedenle ulusu uyarıp harekete geçirmek zorunlu idi. Bu amaçla 28 Mayıs 1919'da valilere, mutasarrıflara, 15. Kolordu, 20. Kolordu, 13. Kolordu Komutanlarıyla Konya'daki Ordu Müfettişliği'ne durumu bildirdim.

AMASYA GENELGESİ

Bu nedenle 18 Haziran 1919 günü Trakya'ya verdiğim talimatta işaret ettiğim bir noktanın uygulanması zamanı gelmiş bulunuyordu. O nokta, Anadolu ve Rumeli ulusal örgütlerini birleştirecek, bunları bir merkezden yönetmek ve adlarına iş görmek üzere, Sivas'ta genel bir ulusal kurultay toplamaktı. Bu amaçla emir subayım Cevat Abbas Bey'e 21-22 Haziran 1919 gecesi Amasya'da şu genelgeyi yazdırdım:

Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikedir.

İstanbul'daki hükûmet (Hükûmeti Merkeziye), üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum ulusumuzu yok olmuş gibi gösteriyor.

Milletin bağımsızlığını yine ulusun kesin kararı ve direnişi kurtaracaktır.

Milletin durumunu ve davranışını göz önünde tutmak ve haklarını dile getirip bütün dünyaya duyurmak için her türlü etkiden ve denetimden kurtulmuş ulusal bir kurulun varlığı çok gereklidir.

Anadolu'nun her yönden en güvenli yeri olan Sivas'ta ulusal bir kongrenin erkenden toplanması kararlaştırılmıştır.

Bunun için bütün illerin her sancağından, halkın güvenini kazanmış üç delegenin olabildiğince çabuk yetişmek üzere hemen yola çıkarılması gerekmektedir.

Her olasılığa karşı, bu iş, ulusal bir sır gibi tutulmalı ve delegeler gereken yerlere kimliklerini gizleyerek gelmelidirler.

Doğu illeri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kurultay toplanacaktır. O güne kadar öteki il delegeleri de Sivas'a ulaşabilirlerse Erzurum kongresinin üyeleri de Sivas'ta yapılacak genel toplantıya katılmak üzere yola çıkarlar.

SİVAS KONGRESİ HAZIRLIKLARI

Ayın 25'inci günü, Sivas'ta beni kötüleyici birtakım uygunsuz olaylar yaşanmaya başladığını öğrendim. 25-26 Haziran gecesi yaverim Cevat Abbas Bey'i çağırdım ve: "Yarın sabah karanlıkta Amasya'dan güneye gideceğiz." dedim. Bu gidişimiz gizli tutularak hazırlanılması için emir verdim.

26'sında Amasya'dan yola çıktım. Tokat'a varır varmaz telgrafhaneyi gözaltına aldırarak benim varışımın Sivas'a ve hiçbir yere bildirilmemesini sağladım. 26-27 gecesini orada geçirdim, 27'sinde Sivas'a doğru yola çıktım. Otomobille Tokat'tan Sivas'a aşağı yukarı altı saat sürüyordu.

Sivas valisine, Tokat'tan Sivas'a gelmek üzere yola çıktığımı bildiren açık bir tel yazdım. İmzada "Ordu Müfettişi" unvanını kullanmıştım.

Telgrafta, özel bir düşünce ile yola çıkış saatimi bildirmiştim. Ama bu telgrafın, ayrılışımdan altı saat sonra çekilmesini ve o zamana kadar hiçbir yoldan Sivas'a bilgi verilmemesini sağlayacak önlemleri aldır-dım.

Sivas kentine vardığımızda, caddenin iki yanı büyük bir kalabalık ile dolmuş, askeri birlikler tören du-ruşu almış bulunuyordu. Otomobillerden indik. Yürü-yerek askeri ve halkı selamladım.

Bu görünüş, Sivas'ın saygıdeğer halkının ve Si-vas'ta bulunan yiğit subay ve erlerimizin bana ne den-li bağlı olduğunu ve sevgi beslediğini belirten canlı bir tanık idi.

ERZURUM'A DOĞRU

Sivas'ta kurulan örgütler ve yapılacak işler üze-rine gerekenlere talimat verdikten sonra hiç uyuma-dan geçen iki gecenin sabahında bir bayram günü, Si-vas'tan Erzurum'a doğru yola çıktım.

Bir hafta süren, otomobil ile yapılan sıkıntılı bir

yolculuktan sonra 3 Temmuz 1919 günü, halkın ve askerinin içten gelen gösterileri arasında, Erzurum'a vardım. İstanbul Hükûmeti'nden gelebilecek yıkıcı bildirimleri denetlemek ve durdurmak için haberleşme kanalı olan önemli merkezlerde gereken önlem ve düzenleme alınması için bütün komutanlara, 5 Temmuz 1919 tarihinde emir verdim.

Komutan, Vali ve Vilâyât-ı Şarkîye Müdâfaa-i Hukuku Milliye Cemiyeti" Erzurum Şubesi ile görüşüldü. Vali Münir Bey, İstanbul Hükûmetince görevinden alınmıştı. Münir Bey'in gitmeyip Erzurum'da kalmasını bildirmem üzerine Erzurum'da kalmıştı. Bitlis valiliğinden ayrılp İstanbul'a gitmek üzere Erzurum'dan geçen Mazhar Müfit Bey de Münir Bey gibi Erzurum'da beni bekliyordu.

ULUSAL AMAÇ YOLUNDA ORTAYA ATILMAK KARARI

Lider olacakların her ne olursa olsun, amaçtan geri dönmemeleri, ülkede barınabilecekleri son noktada, son nefeslerini verinceye kadar amaç uğrunda özveriyi sürdüreceklerine işin başında karar vermeleri gerekir. Yüreklerinde bu gücü duymayanların işe girişmemeleri çok daha iyi olur. Çünkü böyle bir durumda hem kendilerini ve hem de ulusu aldatmış olurlar.

Bir de söz konusu görev, resmi makam ve üniformaya sığınarak el altından yapılamaz. Böyle bir tutum, bir ölçüye kadar yürüyebilir. Ama artık o dönem geçmiştir. Açıkça ortaya çıkmak ve ulusun hakları adına yüksek sesle bağlamak ve bütün ulusun, bu sese katılmasını sağlamak gerekir.

"Benimle açıkça iş birliği yapmak, o sonuçları şimdiden kabul etmektir. Bundan başka, söz konusu ettiğimiz durumda ille ben olabileceğim gibi bir iddia yoktur. Yalnız, bu ülke çocuklarından birinin ortaya atılması zorunlu olmuştur. Benden başka bir arkadaş da düşünülebilir. Yeter ki o arkadaş, bugünkü durumun gerektirdiği yolda yürümeyi kabul etsin" dedim.

Yeniden toplandığımızda, işin başında benim bulunmamı istediler ve kendilerinin bana yardımcı ve destek olacaklarını bildirdiler. Yalnız bir arkadaş, Münir Bey, önemli özrü dolayısıyla bir süre için kendisinin bizzat (fiilen) görev almaktan başışlanmasını rica etti. Ben, görünüşte görevden ve askerlikten ayrıldıktan sonra, şimdiye kadar olduğu gibi, üst komutanmışım gibi emirlerimin yerine getirilmesinin başarı için temel koşul olduğunu söyledim. Bu da eksiksiz onaylandıktan sonra toplantıya son verildi.

ERZURUM KONGRESİ HAZIRLIKLARI

Erzurum'a varışının ilk günlerinde, Erzurum Kongresinin toplanmasını sağlamak için gerekli önlemleri almakla uğraşmaya önem verildi.

ERZURUM KONGRESİ

Sizin de bildiğiniz gibi, Erzurum Kongresi 23 Temmuz 1919'da çok gösterişsiz bir okul salonunda açıldı. İlk gün beni başkanlığa seçtiler. Kongre üyelerini durum üzerinde aydınlatmak için yaptığım konuşmada:

Tarih ve olayların sürükleyişiyle, gerçekten içine düştüğümüz kanlı ve kara tehlikeleri görmeyecek ve bundan etkilenmeyecek hiçbir vatanseverin düşünümeyeceğini belirttim. Ateşkes Anlaşması hükümlerine aykırı olarak yapılan saldırılardan ve işgalden söz ettim.

Tarihin, bir ulusun varlığını ve hakkını hiçbir zaman görmezlikten gelemeyeceğini, bunun için de yurdumuzu, ulusumuzu kötüleyici iftiraların yüzde yüz kaybolacağını söyledim.

Vatanımızın ve milletimizin kutsal varlıklarını kurtarmalı ve korumalıyız. Bunun gereğini yaptıracak gücün, bütün vatana yayılmış olan yiğitlik ruhu olduğunu söyledim. Ve milletin kaderinde sözünü yürütecek milli iradenin ancak Anadolu'dan doğabileceğini belirttim. Milli iradeye dayanan bir hükümetin kurulmasını ilk çalışma gereğı olarak gösterdim.

KARAKOL CEMİYETİ

Biz, Erzurum'da kongre kararlarının anlaşılmasını ve uygulanmasını sağlamaya çalışırken, Karakol Cemiyeti'nin tüzüğü ve yönetmeliği diye basılı birtakım kâğıtların orduya dağıtıldığı bildirildi. Bu yönetmeliği okuyan bana en yakın komutanlar bile bu işi benim yaptığımı sanarak kuşkulamışlar. Benim, bir yandan kongrelerle açık olarak ulusla ortak çalışmalar yaparken, bir yandan da gizemli ve korkunç bir komite kurmakla uğraştığım zannına kapılmışlar. Bu işleri ve girişimleri yapanlar İstanbul'da bulunuyorlarmış ama her şeyi benim adıma ve hesabıma yapmakta imişler.

Hemen komutanları uyardım, bu tüzük ve yönetmelik hükümlerini uygulamamalarını bildirdim. Sivas'a varışımdan sonra Kara Vasıf Bey'den öğrendim ki bu işi yapan kendisi ve bazı arkadaşları imiş. Böyle bir davranış doğru değildi. Herkesi idamla korkutarak bilinmeyen bir merkezin, bilinmeyen bir başkomutanın, bilinmeyen komutanların emrine uymaya zorlamak çok tehlikeliydi.

ERZURUM KONGRESİNİN BİLDİRİSİ ve KARARLARI

Erzurum Kongresi 14 gün sürdü. Çalışmasının sonucu, düzenlediği tüzük ve bu tüzüğün içindekileri herkese duyuran bildiridir.

Bu tüzük ve bildiri, o zamanın ve çevrenin gerektirdiği birtakım köklü ve geniş kapsamlı ilkeler ve kararları ortaya çıkardı.

İzin verirsiniz bu ilkeleri ve kararları, benim daha o zaman nasıl anladığımı açıklayayım:

Ulusal sınırlar içinde bulunan vatan parçaları bir bütündür; birbirinden ayrılamaz.

Ne türlü olursa olsun, yabancıların topraklarımıza girmesine ve işlerimize karışmasına karşı millet birlikte direnecek ve savunacaktır.

Vatanın ve bağımsızlığın korunmasına ve güvenliğinin sağlanmasına İstanbul Hükûmeti'nin gücü yetmezse, amacı gerçekleştirmek için, geçici bir hükûmet kurulacaktır. Bu hükûmet üyeleri milli kongrece seçileceklerdir. Kongre toplanmamışsa bu seçimi Temsilciler Kurulu yapacaktır.

Kuvâ-yi Milliye'yi (Ulusal Kuvvetler) etken ve ulusal iradeyi egemen kılmak temel amaçtır.

Hristiyan azınlıklara siyasal üstünlük ve toplumsal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.

Yabancı devletlerin güdümü ve koruyuculuğu kabul olunamaz.

Millet Meclisinin hemen toplanmasını ve hükûmet işlerinin Meclis denetiminde yürütülmesini sağlamak için çalışılacaktır.

Bu ilke ve kararlar, türlü türlü yorumlanmışsa da temel nitelikleri hiç değiştirilmeden uygulanmıştır.

SİVAS KONGRESİ HAZIRLIKLARI

Sivas'ta toplanmasını sağlamaya çalıştığımız Kongreye her yerden delege seçtirmek ve onların

Sivas'a gelmelerini sağlamak için, Amasya'da başlamış olan çalışma ve yazışmalar sürüp gidiyordu. Bütün komutanlar ve her yerde birçok vatanseverler, olağanüstü çaba gösteriyorlardı. Fakat yine her yerde olumsuz ve aleyhte propagandalar ve özellikle İstanbul Hükûmeti'nin engelleyici önlemleri işi zorlaştırıyordu.

Biz, dört bir taraftan delege seçtirmek ve göndermekte karşılaşılan güçlükleri yenmeye çalışırken, öte yandan kongre için en güvenilir yer olarak seçtiğimiz Sivas'ta da bir telaş ve heyecan başladı.

Efendiler, burada sırası gelmişken söyleyeyim ki ben Sivas'ı gerçekten her yönden güvenilir saymıştım. Ancak daha Amasya'da iken Sivas'a gelen bütün yollar üzerinde uzaktan ve yakından her türlü askeri önlem ve düzeni aldırmayı da uygun bulmuştum.

ERZURUM'DAN AYRILMA GEREĞİ

Artık Erzurum'dan ayrılmak gerekiyordu. Ama şimdiye kadar verdiğim bilgiden anlaşılmıştır ki Sivas Kongresi doğu ve batı illerinin ve Trakya'nın, yani bütün ülkenin birliğini sağlamak amacını güdüyordu.

SİVAS YOLUNDA

Amasya'dan Erzurum'a gelirken Sivas'ta küçük bir öyküye konu olan olayı unutmamışsınızdır. Tuhaf-tır ki Erzurum'dan Sivas'a giderken de buna benzer küçük bir durumla karşılaştık.

Erzincan'dan batıya doğru yola çıktığımız günün

sabahı, Erzincan boğazına gelir gelmez, birtakım jandarma erlerinin ve efendilerinin heyecanlı ve korkulu bir davranışla otomobillerimizi durdurduklarını gördük.

Durumu açıkladılar: "Dersim Kürtleri boğazı tutmuşlardır. Tehlike var. Geçilemez."

Bir subay, kuvvet gönderilmesini merkeze yazmış, o kuvvet gelince gerekli düzenlemeyi yapacak, saldırıp haydutları püskürtecek ve yolu açacakmış...

Pekiyi ama bu haydutların kuvveti nedir; neresini, nasıl tutmuş ne kadar kuvvet gelecek ve ne zaman gelecek?

Bu bilmeceler çözülmünceye kadar, geriye Erzincan'a dönmek ve kim bilir kaç gün beklemek gerekecekti.

Bizim ise işimiz çok aceleydi. Ben Erzurum ile Sivas arasındaki yolu belli süre içinde aşıp belli günde Sivas'ta bulunamazsam bundan dolayı korktuğum ve beklediğim, Sivas'ta ve her yerde duyulursa bozgun başlayabilir, işler altüst olabilirdi.

Öyleyse karar? Tehlikeyi göze alıp yola devam etmek. Başka türlü de yapamazdık.

Kısacası, yürüdük, boğazı geçtik ve 2 Eylül 1919 günü Sivas'a vardık. Halkın, kentin çok uzaklarından başlayan büyük ve parlak gösterileriyle karşılandık.

SİVAS KONGRESİ AÇILIYOR

Sivas Kongresi, 4 Eylül 1919'da perşembe günü

öğleden sonra saat ikide açıldı. Kongre salonuna girmeden önce Rauf Bey'e rastladım. "Kimi başkan yapalım?" diye sordum. Rauf Bey heyecanlı bir sesle ve kesin bir dille, "Sen başkan olmalısın," dedi. Yanından uzaklaştım ve kongre salonuna girdim. Kongrede ilk sözü alan kişi, başkanlık görevinin birer gün ya da birer hafta sürmek üzere sırayla yapılmasını, üye adlarının ya da temsil edilen il ve sancak adlarının baş harflerine göre alfabe sırasına göre yapılmasını önerdi. Ben bir söylevle kongreyi açtıktan sonra geçici başkanlık yerinde bulunuyordum. Bu öneriyi oya koydum. Kabul edilmedi. Başkan seçimini gizli oya koydum. Üç üye dışında bütün üyeler oylarını bana verdi.

SİVAS KONGRESİNDE ÜZERİNDE DURDUĞUMUZ İŞLER

Sonunda Kongrenin dördüncü günü, asıl konuya geldik ve o gün, Erzurum Kongresi Tüzüğü'nü görüşerek hemen sonuca bağladık. Çünkü Erzurum Kongresi Tüzüğü'nde yapılması gereken değişiklikleri önceden

hazırlamış ve gerekli gördüklerimizi bu konuda aydınlatmış bulunuyorduk. Bununla birlikte, yapılan değişiklikler, sonradan bazı direnmelere, anlaşmazlıklara ve birçok yazışma ve tartışmalara yol açtığı için, bu değiştirilen noktaların önemlilerini bildireceğim.

Derneğin adı "Şarki (Doğu) Anadolu Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti" idi, "Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti" oldu.

"Heyet-i Temsiliye Doğu Anadolu'nun bütünü-nü temsil eder." sözü yerine "Heyet-i Temsiliye yurdun bütünü-nü temsil eder" dendi. Üyeler arasına da daha altı kişi katıldı.

"Her türlü işgali ve işimize karışmayı Rumluk ve Ermenilik örgütleri oluşturma amacıyla yapılmış, sayacağımızdan el birliğiyle savunma ve direnme ilkesi kabul edilmiştir." yerine "Her türlü işgal ve işimize karışmanın ve özellikle Rumluk ve Ermenilik örgütleri oluşturma amacını güden davranışların durdurulması için el birliğiyle savunma ve uğraşma ilkesi kabul edilmiştir." denildi.

Bu iki cümledeki ayrılık, anlam bakımından elbette çok büyüktür. Birincisinde İtilaf Devletlerine karşı düşmanca bir durum alınacağı ve direnileceği söylenmiyor. İkincisinde bu yön açıkça belirmiş oluyor.

Tüzüğün, dördüncü maddesini oluşturan sorun, oldukça tartışmalara yol açtı. Madde şu idi: "Osmanlı Hükûmeti'nin yabancı devletler baskısı karşısında buraları (yani doğu illerini) bırakmak ve buralarla ilgilenmemek zorunda kaldığı anlaşılırsa; yönetim, siyasal, askeri bakımlarından nasıl davranılacağıнын belirtilmesi ve saptanması" yani geçici yönetim kurma işi.

Sivas Kongresi Tüzüğü'nde bu maddedeki, "buraları yerine ülkemizin herhangi bir parçasını bırakmak ve orası ile ilgilenmemek..." biçiminde kapsayıcı ve genel sözler kondu.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ

Bahriye Nazırı Salih Paşa ile daha önce Amasya'da buluşma kararı alınmıştı. Nazır Paşa ile hükûmetin dış siyaseti, iç yönetimi ve ordunun geleceği ile ilgili konular üzerinde görüşülme olasılığı vardı. Bunun için daha önce, kolordu komutanlarının düşünce ve görüşlerini bilmek bence çok yararlı olacaktı.

14 Ekim 1919 günlü şifreli telgrafımda, kolordu komutanlarının bu üç nokta ile ilgili görüşlerini rica ettim.

Salih Paşa, 15 Ekim'de İstanbul'dan yola çıktı. Biz de 16 Ekim'de Sivas'tan yola çıktık. 18 Ekim'de Amasya'da bulunduk.

Salih Paşa'ya, uğrayacağı iskelelerde, ulusal örgütlerce parlak karşılama törenleri yapılması ve bizim adımıza "Hoş geldiniz" denilmesi için yönerge verilmişti. Bizde, Amasya'da, çok büyük gösterilerle kendisini karşıladık.

Salih Paşa ile Amasya'da 20 Ekim'de başla yan görüşmelerimiz, 22 Ekim'de sona erdi.

Üç gün süren görüşmeler sonunda ikişer sayı olmak üzere beş tane protokol düzenlendi.

Amasya buluşması sonucu olan kararlar, kolorulara da bildirildi.

ANKARA'YA DOĞRU

Efendiler, Mebuslar (Milletvekilleri) Meclisi'nin İstanbul'da toplanmasını önleyemedik. Bunun üzerine, İstanbul'da toplanacak Mecliste, "vatanın bütünlüğünü, devletin ve milletin bağımsızlığını güven altına alma amacımızı korumak ve savunmak için birleşerek bir grup meydana getirmeyi tek çare olarak düşündük.

Bunun sağlanması için, bildiğiniz gibi, 18 Kasım 1919 günlü genelgede, milletvekillerinin belli yerlerde grup grup toplanarak görüşecekleri önemli noktalardan biri olarak bu konuyu ele almıştık.

Yine o zaman düşündük ki, bu grubun kurulmasını sağlamak için her sancaktan birer milletvekilini Eskişehir'e çağıralım.

Eskişehir üzerinden trenle İstanbul'a gidecek milletvekillerini de çağıracağımız milletvekilleriyle birleştirelim ve kendimiz de Eskişehir'e giderek, genel bir toplantı yapıp işleri enine boyuna görüşelim.

Bu arada milletvekillerinin İstanbul'da güvenli-
ğiyle ilgili önlemleri de söz konusu etmek istiyorduk.
Fakat toplantıyı Ankara'da kalarak yapmayı uygun
gördük.

Daha bir ay kadar Sivas'ta kaldıktan sonra artık
Ankara'ya doğru yola çıktık.

WILSON İLKELERİ

Bu ilkelerin 14 maddesinden Türkiye'yi ilgilendi-
renler vardı. Aslına bakılırsa, yenilmiş ve Ateşkes Ant-
laşması imzalamış olan Osmanlı Devleti, bu ilkelerle
gönül okşayıcı ve boş hayallerle bir zaman oyalandı.

30 Ekim 1918 günü imzalanan Mondros Ateşkes
Antlaşması maddeleri ve özellikle bu maddeler arasın-
da yedincisi, çok acı vericiydi. Yalnız bu madde, yur-
dun geri kalan kısmını, düşmanların işgal ve yayılma-
sına hazır bir durumda bulundurmaya yeterdi.

İstanbul'da, birbiri ardına gelen ve güçsüz kişiler-
le kurulan hükûmetler saygınlıklarını yitirmeye başla-
dılar. Bu yüzden, dünyanın uygar devletleri, uygarlık
gereğini unutacak kadar saygısız oldular. Öteden be-
ri Türk ulusuna karşı, dünyanın dört bir yanında yapı-
lan en mantıksız propagandalar, her zamandan çok il-
gi görüyordu.

Dokuz aydan beri başlayan milli uyanış ve ça-
lışma, durumu ve görünümü değiştirdi. Daha da çok
değiştirecektir. Millet, gerçekleşen birliği korur ve ba-
ğımsızlığı için özveriden çekinmezse başarı kesindir.
Erzurum ve Sivas Kongrelerinde saptanan ilkeler, mil-
letin ulaşacağı amaçlar için temel olacaktır.

Ferit Paşa Hükûmetini düşüren millettir. Fakat Ali Rıza Paşa Hükûmetini iş başına getirme sorumluluğu milletin değildir.

MÎSÂK-I MİLLÎ HAZIRLANIYOR (ULUSAL ANT)

Ulusun istekleri kısaca bir programa temel olacak biçimde topluca yazılması görüşüldü. Mîsâk-ı Millî'nin ilk karalamaları da kaleme alındı. Bu esaslar, İstanbul Meclisi'nde gerçekten toplu bir şekilde yazıldı ve onaylandı. Görüştüğümüz kişi ya da kişiler, bizimle düşünce ve görüş birliği içinde olarak ayrıldılar.

Ama İstanbul Meclisi'nde Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Grubu diye bir grubun kurulduğunu işitmiştik. Niçin? Evet, Niçin? Çünkü bu grubu kurmayı vicdan borcu, ulus borcu bilmek durumunda olanlar inançsız idiler. Cahil idiler.

İnançsız idiler; çünkü ulusal isteklerin ciddiliğine, ulusal örgütlerin sağlamlığına inanmıyorlardı.

Korkak idiler; çünkü ulusal örgütten olmayı tehlikeli görüyorlardı. Bilgisiz idiler; çünkü tek kurtuluş dayanağının ulus olduğunu kavrayamıyorlardı. Padişaha dalkavukluk ederek, yabancılara hoş görünerek büyük ülkülerin gerçekleştirilebileceği gafletini gösteriyorlardı.

İyilik bilmez ve bencil idiler. Ulusal düşünce ve ulusal örgütün kısa sürede sağladığı onuru küçümüyorlardı. Erzurum ve Sivas'ta benimsenmiş bir unvanı aynen kabul etmek küçüklük olmaz mıydı? O

unvandan daha anlamlı unvan mı yoktu? Evet, işittik, varmış. Felâh-ı Vatan Grubu.

Ben, Meclis-i Mebusan'ın İstanbul'da saldırıya uğrayacağını, dağılacağını bekliyordum. Böyle bir durumda da alınacak önlemi belirlemiştim: Ankara'da toplanmak. Yanlış anlaşılmamak için Meclis-i Mebusan Başkanlığına seçilmek istedim.

Amacım, dağıtılan milletvekillerini, Meclis-i Mebusan yetkisiyle çağırmaktı. Bunu, gereken kişilere söyledim. Düşüncemi uygun buldular, bu yolda çalışacaklarına söz vererek İstanbul'a gittiler. Bir ya da iki arkadaştan başkası bu konudan İstanbul'da söz etmemiş. Nedeni ise benim Meclis'e katılmayışımış.

MÎSÂK-I MİLLÎ (MİLLÎ ANT)

1- Osmanlı Devleti'nin, özellikle Arap çoğunluğunun yerleşmiş olduğu, 30 Ekim 1918 **Mondros Ateşkes Antlaşması'nın** imzalandığı sırada düşman ordularının işgali altında kalan kesimlerin (**Hatay ve Musul bölgesi Türk egemenliği altında**) geleceğini, halklarının serbestçe açıklayacakları oy uyarınca belirlenecektir. Din, soy ve amaç birliği bakımından birbirine bağlı olan, karşılıklı saygı ve özveri duyguları besleyen, soy ve toplum ilişkileri ile çevrelerinin koşullarına saygılı Osmanlı İslam çoğunluğunun yerleşmiş bulunduğu kesimlerin tümü, ister bir eylem ister bir hükümle olsun hiç bir nedenle birbirinden ayrılamayacak olan ulusal sınırlar içindeki Türk vatanı bir bütündür ve kesinlikle parçalanamaz.

2- Halkı özgürlüğe kavuşunca, oylarıyla ana vata katılmış olan üç il (**Elviye-i Selâse dahilinde**

bulunan Kars, Ardahan ve Batum) için gerekirse yeniden halkın serbest oyuna başvurulmasına gidilecektir.

3- Türkiye ile yapılacak barışa kadar ertelenen Batı Trakya'nın hukuksal konumunun belirlenmesi de halkının özgürce yapacağı oylamaya göre belirlenecektir. Yine, Arap topraklarının geleceği burada yaşayan halkın vereceği oylar ile belirlenecektir.

4- İslam Halifeliğinin, Yüce Saltanatın merkezi ve Osmanlı Hükûmetinin başkenti olan İstanbul kenti ile Marmara Denizi'nin güvenliği her türlü tehlikeden uzak tutulması ile ilgili önlemler alınacaktır. İstanbul ve Çanakkale boğazlarının güvenliğinin sağlanması şartı ile Boğazların dünya ticaret ve ulaşımına açılması konusunda, bizimle birlikte öteki tüm devletlerin oy birliği ile verecekleri karar geçerli olacaktır.

5- Ülkemizde yaşayan Hristiyan ve diğer azınlıklara, komşu diğer ülkelerde Müslümanlara tanınan haklardan fazlası verilemeyecektir. Müslümanların kullandığı haklar ile bu azınlıkların hakları eşit hale getirilecektir.

6- Ulusal ve ekonomik gelişmemize olanak sağlamak amacıyla mali, idari ve siyasi yönden milli ve ekonomik gelişmemizi engelleyen sınırlamalar kesinlikle kabul edilemeyecektir. Çünkü: *"Tam bağımsızlık denildiği zaman, elbette siyasi, mali, ekonomik, adli, askeri, kültürel vs. her hususta tam bağımsızlık ve tam serbestlik demektir. Bu saydıklarımızın herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluk, millet ve memleketin gerçek manası ile bütün bağımsızlığından yoksunluğu demektir"*. Tam bağımsız bir devlet hedeflenmiştir. Askeri, ekonomik ve siyasi bağımsızlıktan ödün verilme-yeceği belirtilmiştir.

TÜRK MİLLETİNİN EN BELİRGİN İSTEK ve İNANCI “KURTULUŞ”

Türk milletinin yüreğinden, vicdanından kopup gelen en köklü, en belirgin istek ve inanç belli olmuştu: Kurtuluş!..

Bu kurtuluş çılgılığı Türk yurdunun bütün ufuklarında yankılanmaktaydı. Milletten, başka bir açıklama istemenin yeri yoktu. Artık bu isteği dile getirmek kolaydı. Nitekim Erzurum ve Sivas Kongrelerinde milli istek belirtilmiş ve dile getirilmişti.

Bu Kongrelerin ilkelerine bağlı olduklarını söyledikleri için milletçe vekil seçilen kişiler; her şeyden önce, bu ilkelere bağlı kimselerden, bu ilkeleri yayan dernekle ilgisini gösterir ad ve unvanında bir grup kuracaklardı; "Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Grubu."

İşte bu grup, milli örgüte ve dolayısıyla millete dayanarak, her nerede olursa olsun, milletin kutsal isteklerini korkmadan dile getirecek ve savunacaktı.

İSTANBUL'UN İŞGALİ

İstanbul'da Onuncu Tümen Komutanından Ankara'da Yirminci Kolordu Komutanlığına 9 Mart 1920 gün ve 465 sayılı, şifre ile kapatılmış bir yazı, 14 Mart 1920 günü geldi. Açılımı şu idi:

Mustafa Kemal Paşa Hazretleri'ne;

İngilizlerin Türk Ocağına el koymaları üzerine, Milli Talim ve Terbiye binasına taşınan Ocağın bu yeni taşındığı

yer de dün öğlen İngilizlerce yeniden işgal edilmiştir efendim.

9 Mart 1920."

Efendiler, 16 Mart 1920 öğleden önce saat onda, makine başında şöyle bir telgraf verildi:

Ankara'da Mustafa Kemal Paşa Hazretleri'ne;

Bu sabah Şehzadebaşı'ndaki Mızıka Karakolu'nu İngilizler basıp, oradaki askerlerle İngilizler çarpışarak, sonunda, şimdi İstanbul'u işgal altına alıyorlar. Bilgilerinize sunulur.

Manastırlı Hamdi"

Ben bu telgrafın altına kurşun kalemle "Tez elden Kolordulara benim imzamla, M. Kemal" işaretini koyduktan sonra, bu telgrafi verenden açıklayıcı bilgi almaya başladım. Manastırlı Hamdi Efendi durmadan bilgi vermeyi sürdürdü:

Bizim en güvendiğimiz bir arkadaşımız var ki, yalnız o değil herkes, yani gelenler söylüyorlar. Şimdi de Harbiye'ye girdiklerini haber aldık. Dahası, Beyoğlu telgrafhanesinin önünde İngiliz erleri olduğunu öğrendik; fakat telgrafhaneyi işgal edip etmeyecekleri belli değildi.

Bu sırada, Harbiye telgrafhanesinden görevli Ali, bilgi vermeye başladı:

"Sabahleyin İngilizler basarak, altı kişi şehit oldu; on beşe yakın da yaralı var. Şimdi İngiliz erleri dolaşıyor. Şimdi, işte İngiliz erleri Harbiye Nazırlığına giriyorlar. İşte içeri giriyorlar. Nizamiye kapısına... Teli kes! İngilizler buradadır.

Yeniden Manastırlı Hamdi Efendi bizi buldu:

"Paşa Hazretleri, Harbiye telgrafhanesini de İngiliz deniz erleri işgal edip teli kestiği gibi, bir yandan da Tophane'ye giriyorlar. Bir yandan da zırhlılardan asker çıkarılıyor. Durum ağırlaşıyor efendim. Sabahki çarpışmada 6 şehit, 15 yaralımız vardır. Paşa Hazretleri, yüce buyruklarınızı bekliyorum.

16 Mart 1920.

Hamdi Efendi telgrafı şöyle sürdürdü:

Sabahleyin bizim erler uykuda iken, İngiliz deniz erleri karakola gelip giriyor. Erlerimiz uykudan şaşkın kalkınca çarpışmaya başlıyorlar. Sonunda bizden altı kişi şehit oluyor, on beş kişi yaralanıyor. Bunun üzerine, önceden bu alçaklığı tasarlamışlar ki hemen zırhlıları rıhtıma yanaştırıp Beyoğlu bölgesini ve Tophane'yi işgal etmişler. Bir yandan da Harbiye Nazırlığını işgal etmişler. Dahası, şimdi ne Tophane ve ne de Harbiye telgrafhanesi bulunamıyor. Şimdi de haber almış olduğuma göre, Derince'ye kadar yayılıyorlarmış efendim.

İşte Beyoğlu telgrafhanesi de yok. Orasına da el koydular sanırım. Allah korusun. Buraya da gelmesinler. İşte Beyoğlu telgraf görevlileri, müdürleri geldiler. Kovmuşlar.

Bir saate kadar burası da işgal olunacaktır.

Şimdi haber aldım efendim."

Rahmetli Hayati Bey, ilk haberi veren telgraf yazısı üzerine benim yaptığım işarete uygun olarak verilen bilgileri özetlemiş. Rumeli ve Anadolu'daki bütün komutanların adreslerine çektiriyordu. Bir an önce

İstanbul üzerinden Edirne'ye ektirilmesini söylemiş-
tim.

Hamdi Efendi:

"Yüce emirleriniz yerine getiriliyor. Edirne'ye ya-
zıyorum, bütün merkezleri hazır ettirdik." diye bildir-
di.

Hamdi Efendi'den, "Milletvekilleri için bir haber
aldınız mı? Meclisi Mebusan telgrafhanesi ile haberleş-
me oluyor mu?" diye sordum.

Hamdi Efendi:

"Evet oluyor. On Dördüncü Kolordu Komutanı
hazır. Paşa istiyordu, verelim mi?"

Efendiler, bundan sonra artık Hamdi Efendi'nin
sözünü işitmedik. İstanbul telgraf merkezinin de işgal
edilmiş olduğu kanısına vardık.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TOPLANIYOR

Efendiler, bu gibi olaylara bundan sonra geniş ölçüde rastlayacağız. Büyük Millet Meclisinin toplanmasını ve açılmasını sağlamak için çalıştığımız günlerde bizi en çok uğraştıran, Düzce, Hendek, Gerede gibi Bolu bölgesindeki yerlerden başlayıp Nallıhan, Beypazarı üzerinden Ankara'ya yaklaşacak gibi görünen gerici-lik ve ayaklanma dalgaları olmuştu.

Ben, bir yandan bu dalgaların durdurulmasına çalışıyordum. Bir yandan da Ankara'da toplanmakta olan ve genel durumu henüz gereği gibi bilmeyen milletvekillerini, korkulu olaylar karşısında bırakmamak için uğraşıyordum. Bu gibi olayların ortaya çıkmasıyla Meclisin toplanamaması gibi uğursuz olasılıkları önleme çarelerini düşünüyordum.

Bunun için, Meclisin açılmasında çok acele ediyordum. Sonunda, gelebilmiş milletvekilleriyle

yetinerek Meclisin, 23 Nisan Cuma günü açılmasına karar verildi.

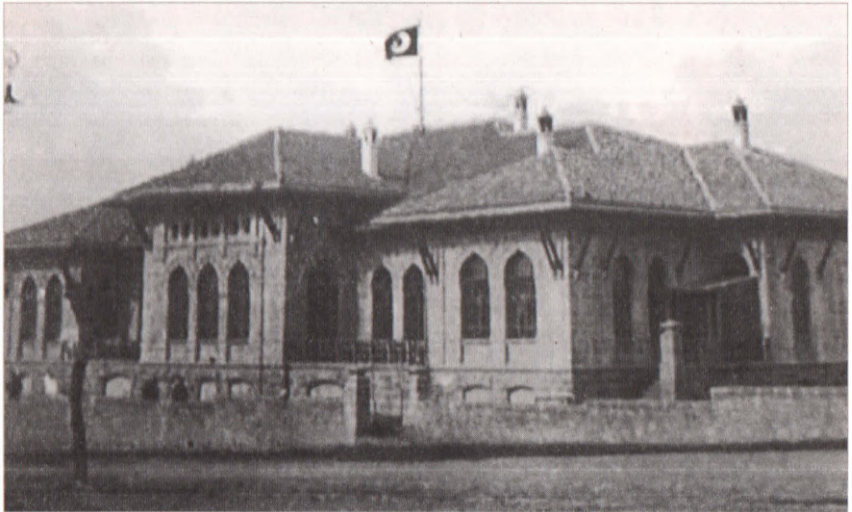
22 Nisan 1920 günü de şu bildirimini yayınladım:

Tel 22.4.1920 dakika geciktirilmeyecektir!

Bütün İllerle Bağımsız Sancaklara, Kolordulara, Nazilli'de Albay Refet Beyefendi'ye, Bursa'da Yirminci Kolordu Komutanı Ali Fuat Paşa Hazretlerine, Bursa'da Elli Altıncı Tümen Komutanı Albay Bekir Sami Beyefendi'ye, Balıkesir'de Altmış Birinci Tümen Komutanı Albay Kazım Beyefendi'ye, Allah'ın yardımıyla 23 Nisan 1920 Cuma günü Büyük Millet Meclisi açılarak çalışmaya başlayacağından o günden sonra bütün sivil ve askeri makamların ve bütün ulusun başvuracağı en yüce kat, adı geçen Meclis olacaktır. Bilgilerinize sunulur.

Heyet-i Temsiliye adına

Mustafa Kemal

HÜKÛMETİN KURULMASI

Meclis'e önerdiğim önemli bir konu da hükûmet kurma sorunu idi. Bu sorunun ve bununla ilgili önerinin o evre için ne kadar önemli olduğunu iyi bilirsiniz.

Gerçek olan konu Osmanlı Devleti'nin ve halifeliğin yıkıldığını ve ortadan kalktığını düşünerek yeni temellere dayalı, yeni bir devlet kurmaktır.

ULUSAL EGEMENLİK TEMELİNE DAYANAN HALK HÜKÛMETİ CUMHURİYET

Şunu sizlere belirtmek istiyorum ki hükûmet kurmakla ilgili bir öneride bulunmadan önce, duyguları ve görüşleri dikkate almak zorunluluğu vardı.

Bu zorunluluğa uymakla birlikte asıl amacı saklı tutan önerimi yazılı olarak Meclis'e sundum. Bazı karşı görüşler ileri sürüldü ise de kısa bir tartışma sonunda kabul olundu.

Bu önergeyi bugün gözden geçirecek olursak, orada temel ilkelerin saptanmış ve ortaya konmuş olduğunu görürüz.

Bu ilkeleri, izin verirsiniz, burada belirterek sayacağım:

Hükûmet kurmak zorunludur.

Geçici olduğu bildirilerek bir hükûmet başkanı tanımak ya da bir padişah vekili ortaya çıkarmak uygun değildir.

Meclis'te yoğunlaşan milli iradenin, vatan sevgisine dönüşmesini kabul etmek temel ilkedir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde bir güç yoktur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama ve yürütme yetkilerini kendinde toplamıştır.

Meclis'ten seçilecek ve vekil olarak görevlendirilecek bir kurul hükûmet işlerine bakar. Meclis başkanı bu kurulun da başkanıdır.

Efendiler, bu ilkelere göre kurulan bir hükûmetin niteliği kolaylıkla anlaşılabilir. Böyle bir hükûmet, ulusal egemenlik temeline dayanan halk hükûmetidir. Cumhuriyet'tir.

Böyle bir hükûmetin kuruluşunda ilke kuvvetler birliği kuralıdır.

Zaman geçtikçe bu ilkelerin kapsadığı kavramlar anlaşılmaya başladı. İşte o zaman tartışmalar ve olaylar birbiri ardınca sürüp gitti.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, BAŞKANLIĞA BENİ SEÇTİ

Saygıdeğer Efendiler, açık ve gizli oturumlarda bir iki gün süren açıklamalarım, konuşmalarım ve belirttiğim ilkeleri kapsayan önerimi ileri sürdükten sonra yüksek Meclis beni başkanlığa seçmekle bana karşı genel güvenini gösterdi.

BAKANLAR KURULU'NUN OLUŞTURULMASI

Büyük Millet Meclisi, Bakanların seçimi ile ilgili 2 Mayıs 1920 tarihli kanunla, Genelkurmay işlerini de yürütmek üzere, Büyük Millet Meclisi'nde 11 bakanlı bir Bakanlar Kurulu meydana getirdi.

- İlk Bakanlar Kurulu:
- Genelkurmay Başkanı İsmet Bey
- Milli Savunma Bakanı Fevzi Paşa
- Dışişleri Bakanı Bekir Sami Bey
- Ekonomi Bakanı Yusuf Kemal Bey
- Adalet Bakanı Celalettin Arif Bey
- İçişleri Bakanı Cemil Bey
- Maliye Bakanı Hakkı Behiç Bey
- Bayındırlık Bakanı İsmet Fazıl Paşa.
- Sağlık ve Sosyal Yardımlar Bakanı, Dr. Adnan Bey.
- Din İşleri Bakanı, Mustafa Fehmi Efendi.

İÇ AYAKLANMALAR

1919 yılı içinde, ulusal girişimlerimize karşı başlayan iç ayaklanmalar hızla ülkenin her yerine yayıldı.

Bandırma, Gönen, Susurluk, Mustafa Kemal Paşa -eski adı Kirmasti- Karacabey, Biga ve dolaylarında; İzmit, Adapazarı, Düzce, Hendek, Bolu, Gerede, Nallıhan, Beypazarı dolaylarında; Bozkır'da; Konya, Ilgın, Kadınhan, Karaman, Çivril, Seydişehir, Beyşehir, Koçhisar dolaylarında; Yozgat, Yenihan, Boğazlıyan, Zile, Erbaa, Çorum dolaylarında; Ümraniye, Refahiye, Zara, Hafik dolaylarında; Viranşehir dolaylarında tutuşan kargaşa ateşleri bütün ülkeyi yakıyor; hainlik, bilgisizlik, düşmanlık ve bağınazlık dumanları bütün vatan göklerini yoğun karanlıklar içinde bırakıyordu.

Ayaklanma dalgaları, Ankara'da karargahımızın duvarlarına kadar çarptı. Karargahımızla kent arasındaki telefon ve telgraf tellerini kesmeye kadar varan kudurgan saldırılar karşısında kaldık.

Batı Anadolu'nun, İzmir'den sonra, yeniden önemli bölgeleri de Yunan ordusunun saldırıları ile çiğnenmeye başlandı.

SAVAŞ CEPHELERİNİN DURUMU

Meclisin açıldığı ilk günlerde, cephelerin ne durumda olduklarını da hep birlikte bir kez daha hatırlayalım:

İZMİR YUNAN CEPHESİ

Yunanlılar İzmir'e çıktıkları zaman, orada 17. Kolordu ve 56. Tümen'in iki alayı vardı. Kolordu Komutanı Nadir Paşa'nın emriyle bu kuvvet savaşa sokulmadan Yunanlılara teslim edildi. Yunan ordusu, işgal bölgesini genişletirken Ayvalık'a asker çıkardı. Burada bulunan 172. Alay Komutanı Yarbey Ali Bey, 28 Mayıs 1919'da Yunanlılara karşı savaşa girişti. O güne kadar Yunanlılar hiçbir yerde ateşle karşılaşmamıştı. Tam tersine, kimi kent ve kasabalarda halk, onları korkusundan ve İstanbul Hükûmeti'nin de emriyle özel kurullarla karşılamıştı. Ali Bey'in Ayvalık bölgesinde Savaş Cephesi kurması üzerine yavaş yavaş Soma'da, Akhisar'da, Salihli'de ulusal cephele kurulmaya başlandı.

İzmir'in çeşitli kesimlerinde kurulan ve yavaş yavaş subaylarla, ordu birlikleriyle güçlendirilmesine çalışılan ulusal cephele, halkın yardımıyla gereksinimlerini karşılıyordu. Cephe gerilerinde ulusal örgütler kurulmuştu.

GÜNEY FRANSIZ CEPHESİ

Fransız birliklerine karşı, doğrudan doğruya Adana bölgesinde; Mersin, Tarsus, İslâhiye bölgelerinde ve Silifke dolaylarında ulusal kuvvetler kurulmuş ve bunlar çok yiğitçe işe başlamışlardı.

Doğu Adana bölgesinde "Tufan Bey" sanı ile eyleme geçen Yüzbaşı Osman Bey'in yiğitlikleri anılmaya değer. Ulusal birlikler, Mersin, Tarsus, Adana şehirlerinin kapılarına kadar sokuldular. Buralarda üstünlük sağladılar. Pozantı'da Fransızları kuşattılar ve geri çekilmek zorunda bıraktılar.

Maraş'ta, Antep'te, Urfa'da önemli savaşlar ve çarpışmalar oldu. Sonunda işgal kuvvetleri buralardan çekilmek zorunda bırakıldılar. Bu başarıların kazanılmasında başlıca neden olan Kılıç Ali ve Ali Saip Beylerin adlarını anmayı görev sayarım.

Fransızların işgal bölgelerinde ve cephelerde milli kuvvetler her gün daha sağlam olarak örgütleniyorlardı. Milli kuvvetler ordu birlikleriyle de desteklenmeye başlanmıştı. İşgal kuvvetleri her yönden sıkı ve sert bir biçimde zorlanıyordu.

DOĞU CEPHESİ

Mondros Ateşkes Antlaşmasından beri Ermeniler gerek Ermenistan içinde gerek sınıra yakın yerlerde, Türkleri toptan öldürmekten vazgeçmiyorlardı. 1920 yılı sonbaharında Ermeni kıyımı dayanılmaz bir hale geldi. Ermeniler üzerine yürümeye karar verdik. 9 Haziran 1920'de doğu bölgesinde geçici seferberlik ilan

ettik. 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir Paşa'yı Doğu Cephesi komutanı yaptık.

Ermeniler, 1920 Haziran'ında Oltu'da kurulan yöresel Türk Hükûmeti üzerine yürüyerek o bölgeyi ele geçirdiler. Dışişleri Bakanlığımızca Ermenilere 7 Temmuz 1920'de bir ültimatom verildi. Ermenilerin Kötek, Bardiz bölgelerinde toplanan kuvvetlerimize saldırısı ile savaşa başlandı. Ordumuz 28 Eylül sabahı ileri yürüyüşe geçti.

Ordu 29 Eylül'de Sarıkamış'a girdi. 30 Eylül'de Göle alındı. Ama kimi nedenlerle ordumuz 28 Ekim 1920'ye değin bir ay, Sarıkamış Laloğlu kesiminde kaldı. 29 Ekim 1920'de ordumuz Kars üzerine yürümeye başladı.

Düşman güçleri Kars'ı bıraktı. 30 Ekim'de ordumuz Kars'a girdi. 7 Kasım günü birliklerimiz Arpaçayı'na dek olan bölgeyi ve Gümrü'yü ele geçirdi. Ermeniler, 6 Kasım'da savaşı bırakmak ve barış yapmak için bize başvurmuşlardı. Biz de ateşkes antlaşması ile ilgili maddeleri 8 Kasım'da Ermeni ordusuna bildirdik. Çünkü bu günlerde doğu cephesinde Ermenilere karşı artık taarruza karar vermiştik. Bunun için hazırlanmakta ve tedbirler almaktaydık. Doğu Cephesi Komutanı'na da gereken emirler ve talimat verilmişti.

26 Kasım'da başlayan barış görüşmeleri 2 Ocak'ta son buldu ve 2-3 Ocak gecesi **Gümrü Antlaşması** imzalandı.

Gümrü Antlaşması şu şekildedir;

- Kars ve çevresi TBMM Hükûmeti'ne bağlandı.

Ermeni Hükûmeti, Sevr Antlaşmasını ve Türkiye'nin çıkarlarına aykırı antlaşmaları kabul etmeyecekti.

- Ermenistan, zorunlu askerliği kaldıracak TBMM Hükûmeti, Ermenilere tehlike karşısında askeri yardımda bulunacaktı.

Gümrü Antlaşması, ulusal hükûmetin yaptığı ilk antlaşmasıdır. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti'nin 1877 Savaşında yitirmiş olduğu yerlere ulusal hükûmet yeniden sahip oldu.

İLK ANAYASAMIZ

Egemenlik sınırsız ve koşulsuz olarak ulusundur. (Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.) Yönetim yöntemi, halkın kendi kaderini kendisinin yönetmesi ilkesine dayanır.

Yürütme gücü ve yasama yetkisi, milletin tek ve gerçek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisi'nde belirir ve toplanır.

Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi'nce yönetilir ve hükûmeti "**Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti**" adını taşır.

Büyük Millet Meclisi, illerin halkınca seçilen üyelerden kurulur. (Milletvekilleri)

Büyük Millet Meclisi'nin seçimi iki yılda bir yapılır. Seçilen üyelerin üyelik süresi iki yıldır; bunlar yeniden seçilebilirler. Eski meclisin görevi yeni meclis toplanıncaya kadar sürer. Yeni bir seçim yapılamayacağı anlaşılırsa toplantı dönemi bir yıl uzatılabilir. Büyük Millet Meclisi üyelerinin her biri, yalnız kendini seçen ilin ayrıca vekili olmayıp bütün milletin vekilidir.

Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu, Kasım başında, çağrısız toplanır.

Din emirlerinin (ahkam-ı şer'iiyenin) yerine getirilmesi; bütün yasaların konulması, değiştirilmesi, kaldırılması, antlaşma ve barış yapılması ve savaş kararı verilmesi (vatan müdafaası ilanı) gibi temel haklar Büyük Millet Meclisi'nindir.

Yasalar ve tüzükler düzenlenirken, halkın işine en uygun ve zamanın gereklerine en elverişli din ve hukuk hükümleriyle töreler ve önceki işlemler temel olarak alınır. Bakanlar Kurulunun görev ve sorumluluğu özel yasayla belirtilir.

Büyük Millet Meclisi, çeşitli bakanlıkları özel yasasına göre seçtiği bakanlar aracılığıyla yönetir. Meclis, yürütme işleri için bakanlara yönerge verir ve gerektiğinde bunları değiştirir.

Büyük Millet Meclisi genel kurulunca seçilen başkan bir seçim dönemi süresince Büyük Millet Meclisi Başkanıdır. Bu kimlikle Meclis adına imza atmaya ve Bakanlar Kurulu kararlarını onaylamaya yetkilidir. Bakanlar Kurulu üyeleri, içlerinden birini kendilerine başkan seçerler. Ancak Büyük Millet Meclisi Başkanı, Bakanlar Kurulunun da doğal başkanıdır.

Anayasanın (Kanun-i Esasi'nin), maddelerle çelişmeyen hükümleri eskiden olduğu gibi yürürlükte dir.

Saygıdeğer Efendiler, bu yazımda, temel maddelerini bildirdiğim Anayasa, daha on gün önce, yani 20 Ocak 1921 gününde Meclisten çıkmıştı. Meclis'in ve milli hükûmetin durumu, yetkisini, kuruluş biçimini ve niteliğini saptayıp belirten ilk yasadır.

Meclis 23 Nisan 1920'de açıldığına göre, bu Anayasa'nın Meclisten çıkarılabilmesi için dokuz aylık bir zamanın geçmesi gerekmişti.

BİRİNCİ İNÖNÜ ZAFERİ

İznik'ten, Gediz üzerinden Uşak'a kadar bir çizgi tasarlayınız. Bu çizginin Gediz kuzeyinde kalan parçası iki yüz kilometredir. Gediz'den Uşak'a olan parçası da, yaklaşık olarak otuz kilometredir. Düşman üç tümenle bu kesimin kuzey ucundan Eskişehir üzerine doğru yürüdü. Bizim Gediz'de bulunan önemli kuvvetlerimiz, Eskişehir üzerinden bu düşman tümenlerini karşılamak zorundaydı.

Karşıladı, yendi; devrim tarihimize Birinci İnönü Zaferi'ni yazdı.

DELEGELER YOLDAYKEN BAŞLAYAN YUNAN SALDIRISI

İtilaf Devletleri, delege heyetimiz vasıtasıyla yaptıkları tekliflerin cevabını almayı beklemeden, daha delegelerimiz yolda iken, Yunanlılar bütün ordusuyla ve bütün cephelerimize karşı taarruza geçtiler.

İKİNCİ İNÖNÜ ZAFERİ

Londra Konferansı'na katılan delegelerimiz yolda iken Yunanlılar tüm cephelerden saldırıya geçtiler.

Yunan ordusunun Bursa ve Uşak grupları 23 Mart 1921'de ilerlemeye başladılar. İsmet Paşa komutasındaki Batı Cephesi birlikleri Eskişehir'in kuzeybatısında toplanmıştı. Savaşın İnönü'de yapılması kararlaştırıldı. Ona göre önlemler alındı.

26 Mart akşamı düşman sağ kanattaki birliklerimize yanaştı ve 28 Mart'ta saldırıya geçti. 30 Mart'ta sert çarpışmalar oldu. Bu çarpışmalar, dünyanın yararına sonuçlandı. 31 Mart günü İsmet Paşa karşı saldırıya geçti ve düşmanı yendi. 31 Mart - 1 Nisan gecesi düşman güçleri çekilmek zorunda kaldı. Böylece, devrim tarihimizin bir sayfası, İkinci İnönü Zaferi'yle yazıldı. Düşman çekilirken görülen manzarayı İsmet Paşa şöyle anlatıyordu:

Metristepeden 1 Nisan 1921

Saat 6.30 sonrasında Metris tepeden gördüğüm durum: Gündüzbey kuzeyinde sabahtan beri direnen ve artçı olduğu sanılan bir düşman birliği sağ kanat grubumuzun saldırısı üzerine düzensiz şekilde çekiliyor. Yakından izleniyor. Hamidiye yönünde faaliyet yok. Bozüyük yanıyor. Düşman binlerce ölüleriyle doldurduğu savaş meydanını silahlarımıza bırakmıştır.

Cephesi Komutanı İsmet

Böylece, inkılap tarihimizin bir sayfası, İkinci İnönü zaferiyle yazılmış oldu.

SAKARYA MEYDAN SAVAŞI

Kazanılan İkinci İnönü Muharebesi'nden sonra genel seferberlik yapmış olan Yunan ordusu, insan,

tüfek, makineli tüfek ve top sayısı bakımından ordumuzdan önemli derecede üstündü. Temmuz'da, Yunan ordusu taarruza geçtiği zaman milli hükûmetin durumu ve Millî Mücadele'nin gelişmesi, bizim genel seferberlik ilan ederek, milletin bütün kaynak ve imkanlarını, başka bir şey düşünmeden düşman karşısında toplamaya daha elverişli görülmemiştir.

İki ordu arasındaki kuvvet, vasıta ve şartlar bakımından kendini gösteren bağlantının elle tutulur başlıca sebebi budur.

Bunun sonucu olarak, biz, daha tümenlerimizin taşıt araçlarını bile tamamlayamadığımızdan, hareket güçleri yoktu.

Yunan milletin bütün kuvvetiyle yaptığı bu taarruz karşısında, bizim askerlik bakımından asıl görevimiz, Milli Mücadele'nin başından beri yürüte geldiğimiz görev idi. Ki o da her Yunan taarruzu (saldırısı) karşısında kaldıkça, bu taarruzu direnerek ve uygun hareketler yaparak durdurup etkisiz bırakmak ve yeni orduyu kurmak için zaman kazanmak şeklinde özetlenebilir.

Son düşman taarruzu karşısında da, bu asli görevi gözden uzak tutmamak şarttı. Bu düşünceyle ben, 18 Temmuz 1921 tarihinde, İsmet Paşa'nın Eskişehir'in güneybatısında, Karacahisar'da bulunan karargahına giderek, durumu yakından inceledikten sonra, İsmet Paşa'ya genel olarak şu emri vermiştim:

"Orduyu, Eskişehir'in kuzey ve güneyinde topladıktan sonra, düşman ordusuyla aramızda büyük bir açıklık bırakmak gerekir ki, orduyu derleyip toparlamak ve güçlendirmek mümkün olabilsin. Bunun için

Sakarya'nın doğusuna kadar çekilmek gerekir.

Düşman hiç durmadan takip ederse, hareket üsünden uzaklaşacak ve yeniden menzil hatları kurmaya mecbur olacak. Herhalde beklemediği birçok güçlüklerle karşılaşacak. Buna karşılık bizim ordumuz toplu bulunacak ve daha elverişli şartlara sahip olacaktır.

Bu şekildeki çekilişimizin en büyük sakıncası, Eskişehir gibi önemli yerlerimizi ve birçok topraklarımızı düşmana bırakmaktan dolayı kamuoyunda doğabilecek manevi sarsıntıdır. Fakat kısa zamanda elde edebileceğimiz başarılı sonuçlarla, bu sakıncalar kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

Askerliğin gereğini kararsızlığa düşmeden uygulayalım. Başka türden sakıncalara karşı koyabiliriz."

ORDUNUN BAŞINA GEÇMEMİ İSTEYENLER

Gerçekten de tahmin ettiğim manevi sıkıntılar hemen kendini gösterdi. İlk duyarlılık Meclis'te belirdi. Özellikle muhalifler, kötümser nutuklarla feryada başladılar. En sonunda, Mersin Milletvekili Salahattin Bey, kürsüden benim adımlı söyleyerek: "Ordunun başına geçsin!" dedi. Bu teklife katılanlar çoğaldı. Buna karşı olanlar da vardı.

BAŞKOMUTANLIĞI KABUL ETTİM

Benim fiilen başkomutanlığı üzerime almam, bütün Meclis'te son çare ve son tedbir olarak görüldü.

Meclis'in bu görüşü çabucak Meclis dışında da yayıldı. Benim ses çıkarmayışım ve komutayı fiilen üzerime almaya yanaşmayışım, adeta felaketin kesin ve yakın olacağı düşünce ve inancını yaygın bir duruma getirdi. Bunu anlar anlamaz derhal kürsüye çıktım.

Bu anlattığım durum, 4 Ağustos 1921 günü bir gizli oturumda geçiyordu. Üyelerin bana karşı gösterdikleri yakınlık ve güvene teşekkür ettikten sonra, Başkomutanlığı kabul ettim.

HATTI MÜDAFAA YOKTUR, SATHI MÜDAFAA VARDIR

"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır." (Savunma hattı yoktur, savunma alanı vardır. O alan bütün vatandır.)

Ülkenin her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz. Onun için küçük büyük her birlik bulunduğu mevziden atılabilir. Fakat küçük büyük her birlik, ilk durabildiğı noktada yeniden düşmana cephe kurup savaşa devam eder. Yanındaki birliğin çekilmeye mecbur olduğunu gören birlikler ona tabi olamaz. Bulunduğı mevzide sonuna kadar dayanmaya ve karşı koymaya mecburdur."

İşte ordumuzun her ferdi, bu sistem içinde her adımda en büyük fedakarlığını göstererek ve düşmanın üstün kuvvetlerini yıpratıp yok ederek, sonunda onu, taarruzuna devam güç ve kudretinden yoksun bir duruma getirdi.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NCE BANA "MAREŞAL" RÜTBESİNİN VE "GAZİ" UNVANININ VERİLMESİ

Bir diğer görevim de ordu içinde, savaş safları arasında bizzat savaşa katılmak ve savaşı bizzat yönetmekti.

Bunu da gücümün yettiği ölçüde, hatta bir kaza sonucu sol kaburga kemiklerimden birinin kırılmış olmasına rağmen, bütün varlığımla en iyi şekilde yapmaya çalıştığımı sanırım.

Sakarya Muharebesi'nin sonuna kadar askeri bir rütbem yoktu. Ondan sonra, Büyük Millet Meclisi'nce bana Mareşal rütbesiyle Gazi unvanı verildi.

Osmanlı Devleti'nin rütbesinin, yine o devlet tarafından geri alınmış olduğunu biliyorsunuz.

ANKARA ANTLAŞMASI

Londra Konferansı'ndan sonra Yunanlıların yaptıkları saldırı kırılmış ve İkinci İnönü Zaferi kazanılmıştı. Rusya ile Moskova Antlaşması imzalanmış, doğudaki durumumuz açıklık kazanmıştı. İtilaf Devletleri'nin de ulusal isteklerimizi kabul edecekleri düşünülmekte idi.

Fransızların bizimle anlaşmaya eğilimli oldukları anlaşılıyordu. Ben, bizim için temel noktanın Mîsâk-ı Millî olduğunu belirttim, Fransızlar ise Sevr Antlaşması'nın ortada olduğunu söyledikten sonra Bekir Sami Bey'in Londra'da yaptığı anlaşmanın temel alınmasını

istiyorlardı. Mîsâk-ı Millî'nin Avrupa'da değ erlendirilmemiş olduğu s y lendi.

Ben, "Eski Osmanlı İmparatorluğu'ndan yeni bir Türkiye devleti doğmuştur. Bunu tanımak gerekir.

Bu yeni Türkiye, her bağımsız ulus gibi haklarını tanıtacaktır. Sevr Antlaşması, Türk ulusu için öylesine uğursuz bir ölüm kararıdır ki onun, bir dost ağzından çıkmamasını isteriz. Bu görüşmelerimiz sırasında da Sevr Antlaşması'nın adını anmak istemem. Sevr Antlaşmasını kafasından  ıkmarmayan uluslarla güvene dayanan ilişkilere giremeyiz. Bizim görüşümüze göre böyle bir antlaşma yoktur. Bekir Sami Bey'in gittiği yoldan gidersek biz de onun gibi yanlış iş yapmış oluruz. Avrupa'nın Mîsâk-ı Millî'yi bilmemesi düşünülemez," dedim.

Fransızlar en çok kapitülasyonlar ve tam bağımsızlık üzerinde durdular. Ben, tam bağımsızlığın bizim üzerimize aldığımız görevin özü olduğunu, bu görevi, ulusa ve tarihe karşı y klendiğimizi, işe böyle başıladığımızı, bizden öncekilerin yaptıkları hatalar yüzünden bağımlı hale geldiğimizi, Türkiye'yi uygarlık dünyasında kötü gösteren her şeyin hep bu yanlışlıktan kaynaklandığını belirttim. Bu yanlışlığı sürdürmenin, ülkenin ve ulusun onurundan ve yaşıma yeteneğinden uzaklaşmasına yol açacağını söyledim.

Bir yanlışlığı sürdürmek yüzünden bu niteliklerden yoksun kalmaya katlanamayız dedim. Bilgin, bilgisiz tüm ulus bireylerinin tam bağımsızlığımızın sağlanması ve sürdürülmesi konusunda toplanacaklarını vurguladım. Tam bağımsızlığın siyasi, mali, ekonomik, adalet, askerlik, kültür, vb. gibi her alanda tam bağımsızlık ve tam özgürlük demek olduğunu, bunlardan herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluğun

ulusun ve ülkenin gerçek anlamıyla tam bağımsızlığından yoksun kalacağını belirttim.

Uzun süren görüşmeler ve tartışmalardan ve Sakarya Savaşı'ndan sonra 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması'nı imzaladık. Bu antlaşma ile siyasi, ekonomik, askerlik, vb. alanlarda tek bir konuda bağımsızlığımızdan hiçbir ödün vermedik. Yurdumuzun değerli parçalarını işgalden kurtardık. Bu antlaşma ile ulusal isteklerimizi batılı devletlerden biri onaylamış oldu.

Ankara Antlaşmasının önemli maddeleri şunlardı:

- Fransa ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti arasındaki savaş sona erecek.
- Türk ve Fransız tutuklular serbest bırakılacak.
- Güney sınırı Kilis ve Nusaybin Türkiye'de kalacak şekilde çizilecek.
- İskenderun ve Antakya için özel bir yönetim şekli belirlenecek.

26 AĞUSTOS 1922 TAARRUZ EMRİ

20-21 Ağustos 1922 gecesi 1'inci ve 2'nci Ordu Komutanlarını da Cephe Karargahına çağırdım. Genelkurmay Başkanı ile Cephe Komutanını da yanımda bulundurarak, taarruzun nasıl yapılacağını harita üzerinde kısa bir savaş oyunu şeklinde açıkladıktan sonra, Cephe Komutanı'na o gün vermiş olduğum emri tekrarladım.

Komutanlar harekete geçtiler. Taarruzumuz, strateji ve aynı zamanda bir taktik baskın halinde yürütülecekti. Bunun gerçekleştirilebilmesi için de kuvvetlerin yığınak ve hazırlıklarının gizli kalmasına önem vermek gerekiyordu.

Bu sebeple bütün yürüyüşler gece yapılacak, birlikler gündüzleri köylerde ve ağaçlıklar altında dinleneceklerdi.

Taarruz bölgesinde, yolların düzeltilmesi vb. çalışmalarla düşmanın dikkatini çekmemek için diğer

bazı bölgelerde de benzeri yanıltıcı hareketlerde bulunulacaktı.

Ağustos 1922'de karargahımızı Akşehir'den, taarruz cephesi gerisindeki Şuhut kasabasına getirttik.

Ağustos 1922 sabahı da Şuhut'tan savaşı idare ettiğimiz Kocatepe'nin güneybatısındaki çadırli ordugaha naklettik.

Ağustos sabahı Kocatepe'de hazır bulunuyorduk. Sabah saat 5.30'da topçu ateşimizle taarruz başladı.

BAŞKOMUTAN SAVAŞI

26-27 Ağustos günlerinde, yani iki gün içinde, düşmanın Karahisar'ın güneyinde 50 ve doğusunda 20, 30 kilometre uzunluğundaki müstahkem cephelelerini düşürdük.

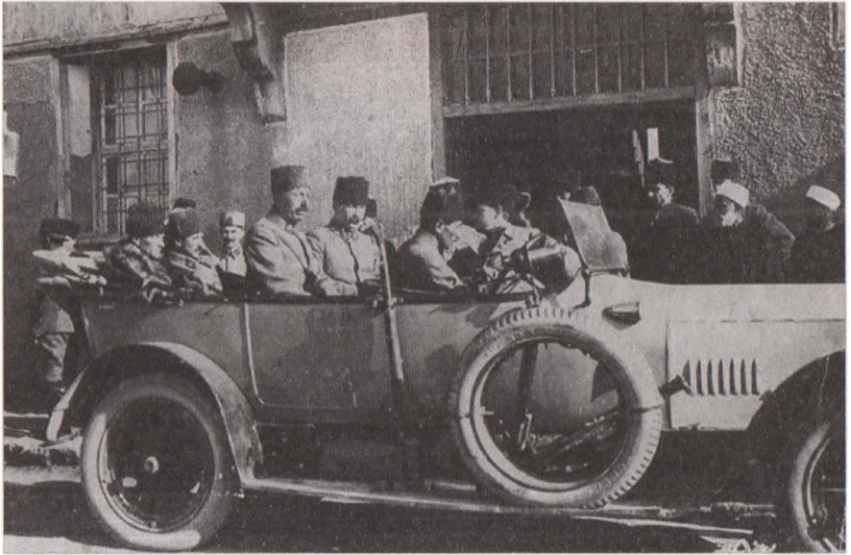

Yenilen düşman ordusunun bütün kuvvetlerini, 30 Ağustos'a kadar Aslıhanlar yöresinde kuşattık. **30 Ağustos'ta** yaptığımız savaş sonunda (buna Başkomutan Muharebesi adı verilmiştir), düşmanın ana kuvvetlerini yok ettik ve esir aldık. Düşman ordusunun Başkomutanlığını yapan General Trikopis de esirler arasına girdi.

Demek ki tasarladığımız kesin sonuç, beş günde alınmış oldu. 31 Ağustos 1922 günü ordularımız ana kuvvetleriyle İzmir'e doğru yol alırken, diğer birlikleriyle de düşmanın Eskişehir'in kuzeyinde bulunan kuvvetlerini yenmek üzere ilerliyorlardı.

ORDULARIMIZ İZMİR RIHTIMINDA İLK VERDİĞİM HEDEFE, AKDENİZ'E ULAŞTILAR

Direkt olarak bana gönderilen bir telsiz telgrafta da, İzmir'deki İtilaf Devletleri konsoloslarına benimle

görüşmelerde bulunma yetkisinin verildiği bildirilerek, onlarla hangi gün ve nerede buluşabileceğim soruluyordu. Buna verdiğim cevapta da, **9 Eylül 1922'de Kemalpaşa'da görüşebileceğimizi bildirmiştım.**

Gerçekten de, söz verdiğim gün, ben Kemalpaşa'da bulundum. Fakat görüşme isteyenler orada değildi. Çünkü **ordularımız, 9 Eylül 1922'de İzmir rıhtımında ilk verdiğim hedefe, Akdeniz'e ulaşmış bulunuyorlardı.**

Afyonkarahisar Dumlupınar Meydan Muharebesini ve ondan sonra düşman ordusunu tamamıyla yok eden veya esir eden ve kılıç artıklarını Akdeniz'e, Marmara'ya döken hareketimizi açıklayıcı ve vasıflandırıcı söz söylemeyi gereksiz sayarım.

PADİŞAHLIĞIN KALDIRILMASI

Meclis'teki muhalefet, benim padişahlığı kaldıracığım yolunda propaganda yapıyordu. Ben, Rauf Bey, Refet Paşa, Fuat Paşa ile görüştüm. Onlara, padişahlığı kaldırma sorunu, bugünün işi değildir. Meclis'te kimilerinin korkup heyecana kapılmalarına yer yoktur dedim.

İstanbul Hükûmeti'nin başında bulunan Tevfik Paşa, 17 Ekim 1922'de bana bir telgraf çekerek, İstanbul ile Ankara arasındaki anlaşmazlığın ve ikiliğin kaldırıldığını, ulusal birliğin sağlandığını yazıyordu. Daha sonra 29 Ekim 1922'de sadrazam sanını kullanarak Meclis Başkanlığına başvurdu. 30 Ekim'de Meclis'te görüşmeler başladı. Çok milletvekili söz söyledi.

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıldığı, yeni bir Türk Devleti'nin doğduğunu, anayasa gereğince egemenlik haklarının ulusta olduğunu belirten bir önerge hazırlandı. Ben de dahil olmak üzere seksenden çok arkadaş bu öneriyi imzaladık.

Mersin Milletvekili Selahattin Bey ve Ziya Hurşit Bey önergeye karşı çıktılar, padişahlığın kaldırılmaması görüşünde olduklarını açıkladılar.

31 Ekim 1922'de Meclis toplanamadı. O gün Müdâfaa-i Hukuk Grubu toplantısı oldu. Bu toplantıda, Osmanlı egemenliğinin kaldırılmasının zorunlu olduğu üzerine konuştum. 1 Kasım 1922'de Meclis toplantısında bu konu üzerinde tartışma yapıldı.

İslam ve Türk Tarihinden aldığım örneklerle, halifelğin padişahlıktan ayrılabilceğini, ulusal egemenliğin Türkiye Büyük Millet Meclisinde olabileceğini anlattım.

Padişahlığın kaldırılması konusunda Meclis Başkanlığına verilen önergeler Anayasa, Din İşleri ve Adalet komisyonlarına verildi. Bu üç komisyon üyelerinin bir araya gelip bizim götüğümüz amaca göre sorunu çözmeleri zordu.

Üç komisyon bir odada toplandı. Başkanlığına Hoca Müfit Efendi seçildi. Sorunu tartışmaya başladılar. Biz, odanın bir köşesinden tartışmaları izliyorduk. İstenilen sonucu elde etmek zor görünüyordu. Bunu anladık. Komisyon Başkanından söz aldım. Önümdeki sıranın üstüne çıktım ve şunları söyledim:

Efendiler! Egemenliği hiç kimse, hiç kimseye bilim gereğidir diye, görüşmeyle, tartışmayla veremez.

Egemenlik, güçle, erkle ve zorla alınır.

Osmanoğulları, zorla Türk ulusunun egemenliğine el koymuşlardı.

Bu yolsuzluklarını altı yüzyıldan beri sürdürmüşlerdir. Türk Uluğu bu saldırganlara, artık yeter diyerek ve bunlara karşı ayaklanarak egemenliğini kendi eline almış bulunuyor.

Bu olupbittidir... Söz konusu olan, ulusa egemenliği bırakacak mıyız sorunu değildir.

Sorun gerçekleşmiş bir olayı yasa ile saptamaktan başka bir şey değildir. Bu, ne olursa olsun yapılacaktır.

Burada toplananlar, Meclis ve herkes sorunu doğal bulursa, sanırım ki uygun olur.

Yoksa, yine gerçek, yönetime göre saptanacaktır.

İşin bilimsel yönüne gelince, hoca efendilerin üzülmesine ve kaygılanmasına hiç yer yoktur !.."

VAHDETTİN BİR İNGİLİZ HARP GEMİSİYLE İSTANBUL'U TERK EDİYOR

17 Kasım 1922 tarihli resmi bir telgrafın ilk cümlesi şuydu: "Vahdettin Efendi bu gece saraydan ayrılmıştır."

ABDÜLMECİT EFENDİ'NİN BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NCE HALİFE SEÇİLMESİ

Saygıdeğer Efendiler, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce yurdu terk eden Halife'nin halifeliği kaldırıldı. Yerine sonuncu halife olan Abdülmecit Efendi seçildi.

LOZAN BARIŞ KONFERANSI SÜRECİ

Lozan Barış Konferansı genel toplantısı 21 Kasım 1922 günü yapılmıştır. Bu konferansta Türkiye Devleti'ni İsmet Paşa Hazretleri temsil etti.

Trabzon Milletvekili Hasan Bey ve Sinop Milletvekili Rıza Nur Bey, İsmet Paşa'nın başkanlığındaki delegeler heyetini oluşturuyordu.

Heyetimiz, Kasım 1922 başlarında Lozan'a gitmek üzere Ankara'dan ayrıldı.

Efendiler, iki dönemden ibaret olup sekiz ay devam eden Lozan Konferansı ve sonucu dünyaca bilinen bir husustur.

LOZAN BARIŞ KONFERANSI GÖRÜŞMELERİNE ARA VERİLDİ.

Konferansta görüşmeler, 4 Şubat 1923 günü kesildi. İki aya yakın süren görüşmelerin özeti olarak: İtilaf

Devletlerinin delege kurulları, Delegeler Kurulumuza bir barış tasarısı verdiler. Bu tasarı, anlam ve öz bakımından bağımsızlığımızı zedeleyen koşulları içeriyordu. Özellikle adalet, maliye ve iktisat işleriyle ilgili maddeler çok ağırdı. Bunun için, kesin olarak bu tasarıyı kabul etmemek zorundaydık.

Delegeler Kurulumuz, bu tasarıya, bir mektupla yanıt verdi. Bu mektup şu anlamda idi: "Anlaştığımız noktaları imza ederek barış yapalım."

Gerçekten, Konferansta görüşülen birçok sorunlarda bizce kabul edilebilecek olanları vardı. Mektupta, "İkinci, üçüncü nitelikte olan sorunları ayrıca inceleriz. İtilaf Devletleri bu önerimizi kabul etmeyecek olurlarsa, önerilerimiz hiç yapılmamış sayılacaktır" da denilmişti.

Delegeler Kurulumuzun önerisi dikkate alınmadı. Yalnız, görüşmelerin kesilmesine "erteleme" biçimi verildi.

Her devletin delegeler kurulu, kendi ülkesine gittiği gibi, bizim Delegeler Kurulumuz da geldi.

Ben de, Batı Anadolu'da yapmakta olduğum geziden dönüyordum.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

Kendi başlarına başarı sağlayamayacağını anlayan birtakım kişiler de ikiyüzlü davranışlarla içimize girmek yolunu bulabilmişlerdi. Bunların iç yüzleri İkinci Meclis toplanıp da göreve başladıktan sonra anlaşılacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ikinci seçim dönemi, yeni Türkiye Devletinin tarihinde mutlu bir geçiş evresine rastladı. Gerçekten, dört yıllık Kurtuluş Savaşımız, ulusumuzun ününe, sanına yaraşır bir barışla sonuçlanmış bulunuyordu.

24 Temmuz 1923'te Lozan'da imza edilen

Antlaşma, 24 Ağustos 1923'te Mecliste onaylandı.

YENİ TÜRK DEVLETİNİN BAŞKENTİ ANKARA

Türkiye Devletinin başkentini yasa ile saptamak gerekiyordu. Bütün düşünceler, yeni Türkiye'nin başkentinin Anadolu'da ve Ankara kenti olması gerektiğinde toplanıyordu.

Coğrafya ve strateji durumu en kesin önemi

taşıyordu. Devletin başkentini bir gün önce saptayarak iç ve dış kararsızlıklara son vermek çok gerekli idi.

Dışişleri Bakanı İsmet Paşa, 9 Ekim 1923 günlü bir maddelik yasa tasarısını Meclise önerdi.

Altında daha on dört kadar kişinin imzası olan bu yasa önerisi, 13 Ekim 1923 günü uzun görüşme ve tartışmalardan sonra, büyük bir çoğunlukla kabul edildi. Yasa maddesi şudur:

Türkiye Devletin başkenti, Ankara kentidir.

CUMHURİYETİN KURULACAĞINI KİMLERE, NEREDE SÖYLEDİM

Gece olmuştu. Çankaya'ya gitmek üzere Meclis'ten ayrılırken koridorda beni beklemekte olan Kemal'tin Sami ve Halit Paşalara rastladım. Onları akşam yemeğine çağırdım. İsmet Paşa ile Kazım Paşa'ya ve Fethi Bey'e de benimle birlikte Çankaya'ya gelmelerini söyledim.

Rize Milletvekili Fuat, Afyonkarahisar Milletvekili Ruşen Eşref Beyler de Çankaya'da idi. Onları da yemeğe alıkoydum.

Yemek yenilirken "Yarın Cumhuriyet'i ilan edeceğiz!" dedim. Orada bulunan arkadaşlar düşünceme katıldılar. Yemeği bıraktık. Nasıl davranılacağı konusunda bir program yaptım ve arkadaşları görevlendirdim.

O gece birlikte olduğumuz arkadaşlar erkenden ayrıldılar. Yalnız İsmet Paşa Çankaya'da konuk idi.

Onunla yalnız kaldıktan sonra bir yasa tasarısı hazırladık. Bu tasarıda 20 Ocak 1921 tarihli anayasanın devlet biçimini saptar maddelerini şöyle değiştirmiştim:

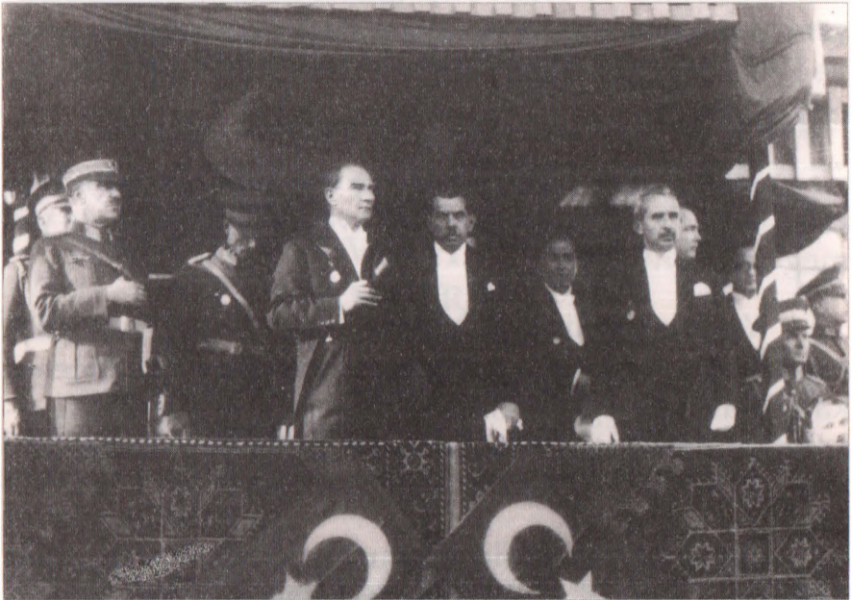
Birinci maddenin sonuna "**Türkiye Devleti'nin hükûmet biçimi Cumhuriyet'tir.**" cümlesini ekledim.

Üçüncü maddeyi şöyle değiştirdim: "Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi'nce yönetilir. Meclis, hükûmetin yönetim kollarını Bakanlar Kurulu aracılığıyla yönetir."

CUMHURİYET'İN İLANI

Önerim 29 Ekim 1923'te "Yaşasın Cumhuriyet" sesleri arasında kabul olundu.

Abdullah Azmi Efendi'nin, "Bu iş önemlidir. Bu konu daha görüşülsün!" diye yükselen çıkışına karşın,

görüşmenin yeterliği kabul olundu. Ondan sonra önerinin tümü ve arkasından maddeleri birer birer okunarak görüşülüp kabul edildi.

Efendiler, parti toplantısına son verildi ve hemen Meclis toplantısı açıldı. Saat öğleden sonra altı idi. Tasarı Anayasa Komisyonunca, yöntem gereği incelenerek, tutanağı hazırlanırken, Meclis başka işlerle uğraştı.

En sonu, başkanlık katında bulunan Başkan vekili İsmet Bey (İsmet Eker), Meclise şu bilgiyi verdi: "Anayasa Komisyonu, Anayasanın değiştirilmesi ile ilgili tasarının ivedilikle ve hemen görüşülmesini öneriyor." "Kabul!" sesleri üzerine, tutanak okundu. Önerildiği üzere, ivedilikle görüşüldü. Sonunda yasa, birçok milletvekillerinin "**Yaşasın Cumhuriyet!**" diye alkışlanan söylevleriyle kabul edildi.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BAŞKANLIĞINA, TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ OY BİRLİĞİYLE BENİ SEÇTİ

Ondan sonra, cumhurbaşkanı seçilmesi için Meclisin oyuna başvuruldu. Toplanan oyların sonucunu, başkanlık katında bulunan İsmet Bey meclise şöylece bildirdi:

"Türkiye Cumhuriyeti Başkanlığı seçimi için yapılan oylamaya yüz elli sekiz kişi katılmış ve **Cumhurbaşkanlığına, yüz elli sekiz üye, oy birliği ile Ankara Milletvekili Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerini seçmişlerdir.**"

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI

Sayın Efendiler, her sorunda ve her yürütme evresinde kendisini söz konusu ettirmiş olan halifeye ve halifelige bir kez daha değineceğim.

1924 yılı başında, büyük ölçüde bir ordu savaş oyunu yapılması kararlaştırılmıştı. Bu savaş oyununu İzmir'de yapacaktık. Bunun için 1924 yılı ocak ayı başında İzmir'e gittim. Orada iki aya ya kın kaldım.

Orada iken, halifeliğin kaldırılması zamanının geldiği yargısına varmışım.

TÜRK GENÇLİĞİNE BIRAKTIĞIMIZ KUTSAL ARMAĞAN

Sizi, günlerce işlerinizden alıkoyan uzun ve ayrıntılı sözlerim, en sonu tarihe mal olmuş bir dönemin öyküsüdür. Bunda, ulusum için ve yarınki çocuklarımız için dikkat ve uyanıklık sağlayabilecek kimi noktaları belirtebilmiş isem kendimi mutlu sayacağım.

Efendiler, bu söylevimle, ulusal varlığı sona ermiş sayılan büyük bir ulusun, bağımsızlığını nasıl kazandığını; bilim ve tekniğin en son ilkelerine dayanan milli ve çağdaş bir devleti nasıl kurduğunu anlatmaya çalıştım.

Bugün ulaştığımız sonuç, yüzyıllardan beri çekilen ulusal yıkımların yarattığı uyanıklığın ve bu sevgili yurdun her köşesini sulayan kanların karşılığıdır.

Bu sonucu, Türk gençliğine kutsal bir armağan olarak bırakıyorum.

EY TÜRK GENÇLİĞİ!

Birinci görevin; Türk bağımsızlığını, Türk Cumhuriyetini, sonsuzluğa kadar korumak ve savunmaktır.

Varlığının ve geleceğinin en önemli temeli budur. Bu temel, senin en değerli hazinendir. Gelecekte de seni bu hazineden yoksun etmek isteyen iç ve dış düşmanlar bulunacaktır.

Bir gün, bağımsızlığını ve cumhuriyetini savunmak zorunda kalırsan, göreve atılmak için, içinde bulunacağın durumun olanaklarını ve şartlarını düşünmeyeceksin! Bu olanak ve şartlar çok elverişsiz bir nitelikte belirebilir. Bağımsızlığına ve cumhuriyetine kıymak isteyecek düşmanlar, bütün dünyada benzeri görülmedik bir güç kazanmış olabilirler.

Zorla ve aldatıcı düzenlerle sevgili yurdunun bütün kaleleri alınmış, bütün tersaneleri ele geçirilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve yurdun her köşesi fiilen işgal edilmiş olabilir.

Bütün bu koşullardan daha acı ve daha korkunç olmak üzere, yurdunda, iktidarda bulunanlar, aymazlık ve sapkınlık, üstelik, hainlik içinde olabilirler. Dahası iktidarda bulunan bu kişiler, kendi çıkarlarını, yurduna girmiş olan düşmanların siyasal emelleri ile birleştirebilirler. Ulus, yoksulluk ve sıkıntı içinde ezik ve bitkin düşmüş olabilir.

Ey Türk geleceğinin çocuğı!

İşte, bu ortam ve koşullar içinde bile görevin, Türk bağımsızlığını ve Cumhuriyetini kurtarmaktır!

Bunun için gereken güç, damarlarındaki asil kan-
da mevcuttur!

Türküm, doğruyum, çalışkanım,
İlkem: küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak,
yurdumu, milletimi özümnden çok sevmektir.

Ülküm: yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan
yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene

K. Atatürk

37-00

9 786257 062534